

رفع ناترازی با جدیت پیگیری می‌شود

گزارش بسته اجرایی «تحول نظام بانکی و رفع ناترازی نظام بانکی» و همچنین «رفع ناترازی بودجه» در چارچوب برنامه هفتم پیشرفت در سیزدهمین جلسه شورای عالی راهبری برنامه هفتم پیشرفت ارائه شد. به گزارش ایسنا، محمدرضا عارف، معاون اول رئیس‌جمهور با اشاره به برنامه‌ها و تلاش‌های بانک مرکزی و سازمان برنامه و بودجه در راستای «تحول نظام بانکی و رفع ناترازی نظام بانکی» و همچنین «رفع ناترازی بودجه» ذیل برنامه هفتم پیشرفت تأکید کرد: برنامه اصلاحات ساختاری اقتصادی دولت و همچنین برنامه‌های رفع ناترازی‌های کشور در حوزه‌های مالی، اقتصادی و انرژی و سایر زمینه‌ها در کنار قانون برنامه هفتم پیشرفت با جدیت پیگیری می‌شود. در این جلسه برنامه عملیاتی پیشنهادی بانک مرکزی در حوزه تنظیم گری و نظارت در چارچوب بسته اجرایی تحول نظام بانکی و رفع ناترازی نظام بانکی در سال ۱۴۰۴ در قالب برنامه هفتم پیشرفت ارائه، بحث و تصمیم‌گیری شد که رفع ناترازی درآمد و هزینه در خصوص بانک‌ها و مواردی دیگر در چهارچوب این برنامه عملیاتی خواهد بود.

سقف افزایش اجاره مسکن مشخص شد

در تصمیمی تازه و مهم، دولت سقف افزایش اجاره مسکن در تهران برای سال ۱۴۰۴ را اعلام کرد: اگر صاحبخانه‌ای بیشتر از این رقم اجاره بگیرد، مستأجر می‌تواند شکایت کند. رضا خالقی، مدیرکل راه و شهرسازی استان تهران، با اعلام این خبر گفت: «بر اساس مصوبه جدید، هرگونه افزایش اجاره‌ها در سال ۱۴۰۴ بیش از ۲۵ درصد در تهران و بیش از ۲۰ درصد در سایر شهرهای بزرگ استان، تخلف محسوب می‌شود و از نظر قانونی قابل پیگیری است.» او افزود: «در صورت تخلف مالکان از این نرخ، مستأجران می‌توانند با مراجعه به شورای حل اختلاف، ظرف مدت پنج سال از مالک شکایت کنند. همچنین مشاوران املاکی که قراردادهایی خارج از چارچوب سقف تعیین‌شده منعقد کنند، تحت نظارت قرار گرفته و در صورت تخلف با آنها برخورد قانونی خواهد شد.»

حمایت از بازارهای صادراتی جدید

حمایت از تعاونی‌های خرد و گشودن راه به بازارهای صادراتی جدید در دستور کار است. به گزارش مهر، احمد میردی، وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی گفت: تجربه نشان می‌دهد که ابتدا بازرگانی توسعه می‌یابد و سپس تولید در پی آن افزایش پیدا می‌کند. به عنوان مثال برای کمک به تولید گیاهان دارویی ابتدا باید صادرات را افزایش داد؛ در این صورت، تولید نیز به شکل طبیعی رشد خواهد کرد. او بر لزوم توجه به استانداردهای محصولات صادراتی تأکید کرد و یادآور شد: استانداردهای محصولات یکی از مقدمات ورود به بازار جهانی است. اگر این مقدمات فراهم نشود و صادرات رونق گیرد، تولیدکنندگان انگیزه بیشتری برای افزایش کیفیت و کمیت تولید خواهند داشت. میدری بر سابقه تعاون در تمدن ایران تأکید کرد و افزود: نحوه حمایت از تولیدکنندگان و تعاونی‌ها باید به گونه‌ای باشد که تعاونی‌های خرد از آسیب‌ها در امان بمانند.

دو طرف به دنبال توافق محدود

گفتاری از محمد حسین عادل

درباره چشم‌انداز مذاکرات و پیامدهای اقتصادی آن

گروه اقتصاد: «مطالبات باید فراهسته‌ای باشد، رفع تحریم‌های موضوعی در حوزه سرمایه‌گذاری، تجارت، واردات و صادرات، مراودات مالی و رفع موانع در تسویه ارزی (دلار) به عنوان هدف اصلی دنبال شود. اگر تحریم‌ها بدین صورت برداشته نشود ذی‌نفعان تحریم‌ها در داخل و خارج منتفع می‌شوند و مردم همچنان متضرر باقی خواهند ماند. ما نباید به توافق جزئی بسنده کنیم و باید به سمتی برویم که تحریم‌های ما از سمت مراودات مالی حذف شود تا مردم از آن منتفع شوند.» این گفته‌های محمدحسین عادل دیپلمات و اقتصاددان است که در دومین نشست «هم‌اندیشی برای اقتصاد ایران» در سال ۱۴۰۴ مطرح شد. هدف این نشست کندوکاوی برای چشم‌انداز اقتصاد ایران با توجه به موفقیت یا عدم موفقیت در مذاکرات هسته‌ای بود و به جز عادل، حمید قنبری، حقوقدان و محسن محبی، اقتصاددان و حقوقدان نیز تحلیل‌های خود را ارائه دادند. عادل به موضوع مهمی اشاره کرد که بر مذاکرات سایه انداخته است. او گفت: «ساختار اقتصادی کشور دستخوش منافعی شده که اصطلاحاً به «کاسبان تحریم» معروف هستند و این منافع در سطح منطقه‌ای نیز توزیع شده است. ساختار اقتصاد به گونه‌ای رقم خورده که هم منافعی گروهی وجود دارد و هم تصور می‌شود که منافعی ملی وجود دارد. آن گروهی که نفت را قاچاق می‌کنند تصور این است که یک کار ملی انجام می‌دهند. بنابراین توافق یا عدم توافق تنها به رفع محدودیت‌های موقت انجام شود، مورد حمایت این گروه‌ها و ذی‌نفعان خاص خواهد بود. علائم و نشانه‌ها حاکی از آن است که دو طرف فعلاً صرفاً به دنبال توافق محدود هستند، توافقی که بتواند تنها از برخی تهدیدها نظیر مخاطره هسته‌ای عبور کند و بتواند جایزه نوبل بگیرد. اما به نظر من، با توجه به شرایط اقتصادی، اجتماعی و حتی اعتماد عمومی، این یک فرصت بی‌نظیر است که همیشه از دست داده‌ایم ولی اکنون نباید از دست برود. ترامپ یک فرصت است و می‌توانیم یک توافق انجام دهیم و این فرصت را نباید از دست بدهیم چراکه به مرز فرسودگی رسیده‌ایم. علت عدم رشد برخی از شاخص‌ها آرامش اقتصاد و موفقیت نیست بلکه رکورد است و همه صبوری می‌کنند و منتظر نتیجه هستند.»

رفع تحریم‌های مالی و سرمایه‌گذاری، مطالبه مذاکره‌کنندگان ایران باشد

محمدحسین عادل، دیپلمات و اقتصاددان: اقتصاد کشور را می‌توان به چند دوره تقسیم کرد. اقتصاد ایران خواه‌ناخواه همواره تحت تأثیر شوک‌ها و تلاطم‌های خارجی، چه سیاسی و چه ناشی از قیمت نفت، بوده است. هرگاه شرایط بین‌المللی مطلوب بوده، آثار مثبت آن در اقتصاد ایران مشهود و در شرایط نامطلوب نیز آثار منفی نمایان شده است. از منظر این تقسیم‌بندی، به‌جز دوره انقلاب و جنگ، ما شاهد دوره‌ای ۱۶ تا ۱۸ ساله از ۱۳۶۸ تا ۱۳۸۶ با رشد اقتصادی پیوسته حدود ۵ درصد بودیم. اما با آغاز مرداد ۱۳۸۶ و صدور نخستین قطعنامه تحریمی ذیل فصل هفت شورای امنیت، وارد دوره‌ای شدیم که می‌توان آن را «دوره تلاطم و تحریم» نامید؛ دورانی که تا امروز ادامه دارد.

اگر بخواهم وضعیت اقتصاد کلان را در دوره هفت‌ساله اخیر یعنی از سال ۱۳۹۷ تا کنون توصیف کنم، این دوره هم‌زمان با خروج آمریکا از برجام آغاز و سپس با سیاست متعادل بایدن ادامه پیدا می‌کند. طی این مدت (هفت سال اخیر)، نرخ رشد اقتصادی ایران به طور متوسط یک درصد بوده است.

اخری‌یک مقام اقتصادی اعلام کرده که رشد اقتصادی تا پایان سال ۲۰۲۷ خواهد بود؛ اما واقعیت متغیرهای اصلی به گونه دیگری است: مصرف خصوصی به طور متوسط منفی بوده، مصرف دولت نزدیک به صفر است، در نتیجه نرخ تشکیل سرمایه ثابت ناخالص نیز زیر یک درصد بوده است. در همین مدت، میانگین نرخ تورم ۲۲

عادل، علی‌ا یوزبی، هم‌نشین

محسن محبی حقوقدان:

مقابله با تحریم‌ها دشوار و پیچیده‌است

دسته‌جمعی است و همه کشورها باید در پایبندی به آن همکاری کنند و هیچ کشوری مجاز به تجاوز یا حمله به دیگران نیست. مبنای کار شورای امنیت هم همین موضوع است. گاهی یک گروه کارشناسی تشکیل می‌شود که وضعیت خاص هر مورد را بررسی و گزارش می‌کند تا کشورهایی که تحریم اعمال می‌کنند، دائماً ارزیابی و گزارش داشته باشند.

تأثیر اعمال تحریم معمولاً بر تجارت، امور اجتماعی، انسانی و اقتصاد یک کشور نمایان می‌شود؛ فشار بر مردم عادی، افزایش قیمت کالاهای اساسی، کاهش خدمات عمومی و تأثیرگذاری روزمره بر زندگی مردم. تأثیر سیاسی تحریم معمولاً ایجاد فشار بر دولت‌ها و افکار عمومی برای تشویق به تغییر رفتار در سیاست‌هاست. در بعضی از موارد، حتی باعث کاهش مشروعیت داخلی دولت می‌شود و مناسبات دولت با کشورهای دیگر تغییر می‌کند، بی‌اعتمادی افزایش پیدا می‌کند و روابط بین‌المللی نیز مختل می‌شود.

گروه دیگری از تحریم‌ها، تحریم‌های اتحادیه اروپا علیه ایران است که اغلب از طریق شورای اتحادیه اروپا به اجرا گذاشته می‌شود و قبل از برجام براساس نگرانی‌های حقوق بشری و بعضاً دلایل هسته‌ای صورت گرفته است. مهم‌ترین تحریم‌های اتحادیه اروپا علیه ایران نیز با محوریت اشخاص حقیقی، حقوقی و شرکت‌ها اعمال شد. تضمین اجرایی آنها نیز در بعضی

درصد و کسری بودجه بسیار بالا بوده است.

در لایحه بودجه ۱۴۰۳، ۱۳ درصد منابع به اوراق مالی اختصاص یافته بود و در ۱۴۰۴ طبق همین قانون، این عدد به ۲۲ درصد منابع درآمدی اوراق رسیده است. برآورد ما نشان می‌داد که این موضوع نیز تحقق یافته و کسری بودجه حتی بیش از دو برابر شده است.

این وضعیت کلان اقتصادی، در شرایطی رخ داده که تولید نفت کشور در حداکثر ظرفیت قرار داشته است (حدود ۳ میلیون و ۳۰۰ الی ۳ میلیون و ۴۵۰ هزار بشکه در روز).

مصرف داخلی نفت سالانه افزایش می‌یابد و تولید نفت، مگر آنکه فشارآوری صورت گیرد، هر سال حدود ۵ تا ۶ درصد کاهش پیدا می‌کند، مگر اینکه با فشارافزایی در جای خود نگه داریم. علت کاهش نرخ تورم در سال ۱۴۰۲ عمدتاً به افزایش واردات باز می‌گردد، در این سال ۹۰ میلیارد دلار واردات داشتیم که نسبت به سال‌های دیگر افزایشی است. در اقتصاد ایران هرگاه واردات افزایش پیدا می‌کند، کاهش تورم از طریق افزایش واردات تأثیر خود را می‌گذارد.

بنابراین اقتصاد کلان ایران حتی با استفاده از بالاترین ظرفیت‌های نفتی، همچنان درگیر نرخ تورم بالا، کسری بودجه و مشکلات ساختاری است. اگر توافقی حاصل شود، اولین اثر آن باید در بخش نفت نمودار شود که مهم‌ترین موضوع نیز همین است. حال اگر ما تحریم هم نداشته باشیم صادرات بالایی نخواهیم داشت؛ زیرا تولید کمی داریم. اما این که می‌توان تولید نفت را افزایش داد، محل تردید جدی است؛ زیرا اقتصاد کشور طی این سال‌ها دچار «فرسودگی و اضمحلال بنیان‌های اقتصادی» شده و فرسودگی سرمایه‌های کشور به حد اضمحلال رسیده است. برای نمونه، ۷۰ درصد گاز تولیدی (۷۰۰ متر معکب) کشور از پارس جنوبی تأمین می‌شود و این میدان بدون سرمایه‌گذاری کافی، ظرف دو سال آینده نیمی از قدرت تولید خود را از دست خواهد داد و به حدود ۳۵۰ متر معکب می‌رسد. براساس برآوردهای رسمی وزارت نفت سرمایه‌گذاری ۲۰ میلیارد دلاری وجود دارد و برای ضرورت شش میلیارد دلار اختصاص داده شده است. اگر بخواهند این عدد را به صورت صد درصد تسویه کنند ۶ میلیارد دلار تحول می‌دهند و در نتیجه به اندازه ۶ میلیارد دلار فشارافزایی خواهیم داشت. همین موضوع در ۲۰ حلقه چاه خوزستان وجود دارد و ۸۳ درصد تولید نفت کشور از مناطق نفت‌خیز جنوب تأمین می‌شود که چاه‌های آن عمدتاً عمر بالای ۷۵ سال دارند و به تزیق گاز، نمک و آب نیازمندند و روزی ۳۰۰ میلیون مترمعک نیاز به تزریق گاز دارند؛ در حالی که به دلیل کمبود گاز روزی ۱۵۰ میلیون متر معکب گاز اختصاص داده می‌شود.

حتی با فرض توافق و رفع تحریم‌ها با صادرات نفت، یک مقدار کم درآمد ایجاد شود و این درآمد ناشی از افزایش قیمت فروش نفت خواهد بود. در اصل با توافق، قیمت نفت نزدیک به قیمت واقعی می‌شود یعنی اگر الان به صورت متوسط حدود ۱۵ درصد زیر قیمت نفت را به فروش برسانیم آن زمان به حدود ۵ الی ۶ درصد زیر قیمت خواهد رسید و در نتیجه درآمد ایجاد خواهد کرد. آنچه که در اقتصاد کشور ممکن است موثر باشد در حد کمینه است؛ زیرا برای اقتصاد کلان سرمایه‌گذاری لازم است و سرمایه‌گذاری در داخل کشور نمی‌تواند انجام شود. ما نیاز به سرمایه‌گذاری خارجی داریم و اگر توافق به سرمایه‌گذاری خارجی منجر شود اقتصاد کشور با فصل جدیدی روبه‌رو خواهد شد. بنگاه‌های اقتصادی در شرایط کنونی با چالش‌های متعددی مواجه هستند. در حال حاضر برای تهیه مواد اولیه باید ارز داشته باشند که دریافت ارز با یک فرآیند طولانی شش ماه تا دو سال روبه‌رو شده و شرکت‌ها حداقل باید شش تا دو سال در صف باقی بمانند، در بسیاری موارد برای واردات مواد اولیه ناچار به تعریف مسیرهای قاچاق و پرریسک هستند. همچنین برای انتقال پول نیز از طریق سازوکارهای پنهانی و ایجاد شرکت‌های ترازست یا واسط در کشورهای ثالث نظیر عمان، دبی، سنگاپور، اندورا... انجام می‌گیرد. چالش سرمایه در گردش و تأمین مالی از دیگر معضلات اساسی

کشورها به شدت جدی پیگیری می‌شود و برخی از این موارد به مشکلات بزرگ حقوقی و اقتصادی در ایران دامن زده است.

اغلب کشورها سعی می‌کنند تا حد امکان این تحریم‌ها را دور بزنند یا راهی برای کاهش فشار آنها بیابند. اما بعضی کشورها به دلایل حقوقی یا سیاسی یا به‌خاطر روابط خاص خود، اجرای دقیق تحریم‌ها را جدی می‌گیرند.

نمونه تاریخی آن مربوط به دهه‌های ۸۰ و ۹۰ میلادی و سیاست‌های هاشمی رفسنجانی است که در گزارش‌های مجمع تشخیص درباره تحریم‌ها آورده شده است. در آن زمان پیشنهاد شد، سیاست‌های کلی روابط بین‌الملل تدوین و به وزارت خارجه و وزارت دارایی ابلاغ شود.

در زمینه تحریم‌های آمریکا، باید گفت که ماهیت این تحریم‌ها بسیار گسترده و حتی پیچیده است. تحریم‌های آمریکا به یک شبکه منسجم و تأثیرگذار تبدیل شده‌اند و به‌صورت زنجیره‌ای در اقتصاد کشور تأثیر می‌گذارند. علت اصلی آن این است که تقریباً تمام کشورها و شرکت‌ها به نوعی با اقتصاد آمریکا در ارتباط هستند و کسی حاضر نیست منافع خود را برای روابط با ایران به خطر بیناندازد.

ابزارهای اجرایی و نظارتی آمریکا شامل مسدودسازی دارایی‌ها، محرومیت از دسترسی به سیستم جهانی مالی و حتی محرومیت از ویزا و ورود به آمریکا برای بسیاری از اشخاص بوده است. این ابزارهای نظارتی و اجرایی به‌شدت هوشمندانه طراحی شده‌اند و حتی کوچکترین اطلاعات مالی و اقتصادی را شناسایی می‌کنند. به همین دلیل، مقابله با این وضعیت بسیار دشوار و پیچیده است و راه نجات نیازمند تدابیر اساسی است.

اگر نظام به این نتیجه برسد که وضعیت موجود قابل تحمل نیست، باید راهکاری برای خروج از این وضعیت طراحی شود. بخشی از راهکار، واقعاً ازهم‌پاشیدن

